

Crna Gora
MINISTARSTVO RADA, ZAPOSŁJAVANJA
I SOCIJALNOG DIJALOGA

Broj 01-011/25-4042/1

Podgorica 17. 12. 2025 20 god.

Crna Gora
VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Broj 542/25
Podgorica, 18. 12. 2025 god

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
Podgorica
KABINET MINISTRA

Primljeno: 17. 12. 2025			
Org. jed.	Klas. znak	Prilog	Vrijednost
01-053/25-65317			

DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
CRNE GORE

Ministarstvo
rada, zapošljavanja
i socijalnog dijaloga

Ministarstvo
unutrašnjih
poslova

PROTOKOL O SARADNJI U OTKRIVANJU I ISTRAŽIVANJU TRGOVINE LJUDIMA U SVRHU RADNE EKSPLOATACIJE

Uzimajući u obzir odredbe Konvencije o prinudnom radu Međunarodne organizacije rada, Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Konvencije o borbi protiv trgovine ljudima Savjeta Evrope, Protokola za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i djecom, koji dopunjava Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala - Palermo protokol, kao i odredbe Povelje o osnovnim pravima Evropske unije, i Evropske konvencije o ljudskim pravima,

U cilju ukidanja prisilnog rada i trgovine ljudima kao jednog od glavnih izazova, kao i uspostavljanja jasnih politika i međusobne saradnje sa ciljem rješavanja rizika od prisilnog rada i trgovine ljudima,

Podsjećajući da djelotvorni napor u borbi protiv radne eksploatacije zahtijevaju međuresorsku i multidisciplinarnu saradnju i mehanizme, kao što je bliska saradnja između policije, inspekcija rada i državnog tužilaštva u slučajevima trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, te da je takva saradnja od suštinskog značaja za uspješan ishod budući da obje institucije redovno prikupljaju vitalne obavještajne podatke i rade na suzbijanju i smanjenju slučajeva trgovine ljudima,

Uvažavajući načela stavljanja žrtve u centar postupanja, zabranu kažnjavanja žrtava za radnje koje su posljedica eksploatacije, sigurnu mogućnost prijave bez provjere boravišnog statusa i pravo na period razmišljanja i oporavka,

Polazeći od potrebe za koordiniranim djelovanjem institucija u borbi protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, te potvrđujući da će neposredna saradnja doprinijeti efikasnijoj istrazi i procesuiranju počinilaca krivičnih djela i prekršaja, a istovremeno će pomoći u poboljšanju identifikacije, upućivanja i zaštite žrtava radne eksploatacije, Vrhovno državno tužilaštvo, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, i Ministarstvo unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Strane potpisnice), sporazumjeli su se o sljedećem,

I. PREDMET I PODRUČJE SARADNJE

Predmet

Član 1

Predmet Protokola je jačanje međusobne saradnje Strana potpisnica radi unapređenja prevencije, otkrivanja i suzbijanja trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije u okviru njihovih nadležnosti u krivičnim i prekršajnim postupcima, kao i pravovremenoj zaštiti žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Područja saradnje

Član 2

Saradnja između Strana potpisnica će se odvijati u skladu sa zakonom, i to u sljedećim područjima:

- Prevencija trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije;*
- Međusobna razmjena informacija;*
- Organizovanje i sprovođenje zajedničkih kontrola;*
- Koordinacija uzajamnih aktivnosti;*
- Organizovanje zajedničkih obuka na temu radne eksploatacije;*
- Koordinacija aktivnosti u pružanju pomoći i podrške žrtvama trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije;*
- Proaktivna identifikacija žrtava radne eksploatacije kroz zajedničke nenajavljene obilaske rizičnih lokacija, izdvojene razgovore sa radnicima uz tumača, provjeru uslova smještaja i prevoza, fokus na noćne smjene i sezonske periode, te primjenu usaglašene liste indikatora;*
- Podizanje svijesti o značaju odgovornog poslovanja i ulozi poslodavaca u sprečavanju eksploatacije radnika.*

II. PREVENCIJA

Prevencija

Član 3

Strane potpisnice će sarađivati u razvijanju i sprovođenju aktivnosti na praćenju stanja u oblasti trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije u okviru svojih nadležnosti, s posebnim osvrtom na:

- Sprovođenje ciljanih kampanja fokusiranih na visokorizične sektore, kao što su građevinarstvo i ugostiteljstvo, sa posebnim naglaskom na ranjive grupe, uključujući pripadnike romske i egipćanske zajednice, djecu, osobe sa invaliditetom i radnike iz stranih zemalja, sa ciljem da ove grupe dobiju adekvatne informacije o svojim pravima iz rada i po osnovu rada, kanalima prijavljivanja i pristupu podršci, posebno u sektorima u kojima se suočavaju sa većim rizikom od eksploatacije;*
- Organizovanje informativnih sastanaka sa poslodavcima preko Unije poslodavaca i Privredne komore, kako bi ih aktivno uključili u borbu protiv radne eksploatacije, sa ciljem podizanja svijesti o značaju odgovornog poslovanja i ulozi poslodavaca u sprečavanju eksploatacije radnika;*

- Dostavljanje informativnih materijala zakonskim zastupnicima djece koja rade, kao i dostavljanje informativnih materijala srednjim školama radi distribucije učenicima tih škola;

- Organizovanje sastanaka sa Unijom slobodnih sindikata Crne Gore, sa ciljem podizanja svijesti kod zaposlenih u sprečavanju radne eksploatacije;

- Sačinjavanje i distribuiranje višejezičnih informativnih materijala (vidljivi na aerodromima, drumskim graničnim prelazima na ulazima, strancima se uručuju u područnim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova tokom regulisanja boravka, inspektori rada, odnosno inspektori za strance iste uručuju radnicima tokom inspekcijanskog nadzora...) tokom kojih objašnjavaju prava zaposlenih i kanale izvještavanja, kao i kontakt podatke nadležnih organa. Ovi materijali bi trebalo da budu dostupni na jezicima relevantnim za radnike iz različitih kulturnih i jezičkih sredina, smanjujući jezičke barijere i olakšavajući komunikaciju, i iste će Strane potpisnice promovisati putem svojih zvaničnih sajtova;

- Revidiranje postojećih lista indikatora radne eksploatacije, kako bi se omogućila preciznija identifikacija i praćenje slučajeva;

- Sačinjavanje detaljnih smjernica za identifikaciju i rješavanje slučajeva radne eksploatacije, koje će biti usklađene sa međunarodnim standardima i nacionalnim zakonodavstvom, i omogućiti da se brzo i efikasno odgovori na svaki konkretan slučaj;

- Važnost sprovođenja procjene efekata, nakon obavljenih kampanja za podizanje svijesti, radi ocjene da li je došlo do povećanja svijesti i promjene ponašanja, kako bi se mogle planirati buduće kampanje i druge aktivnosti koje se zasnivaju na konkretnim dokazima i podacima;

- Unapređenje saradnje sa lokalnim upravama i lokalnim samoupravama i civilnim sektorom radi poboljšanja monitoringa u visokorizičnim regijama i jačanja podrške preventivnim inspekcijama i programima informisanja;

- Strane potpisnice su saglasne da će redovno informisati radno angažovana lica sa svim novim alatima i tehnologijama za upoznavanje prevencije, rizika i zaštite od radne eksploatacije.

III. MEĐUSOBNA SARADNJA

Uspostavljanje mehanizma za žalbe (pritužbe)

Član 4

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga se obavezuje da uspostavi efikasan mehanizam za žalbe (pritužbe), kao ključnu zaštitu koja postoji kako bi se spriječilo iskorištavanje rada i zaštitila radna prava svih radnika, bez obzira na nacionalnost, migracijski ili boravišni status.

Mehanizam za žalbe (pritužbe) je povjerljiv.

Međusobna razmjena informacija

Član 5

(1) Strane potpisnice će razmjenjivati informacije, izvještaje i dokumentaciju koji mogu doprinijeti postizanju svrhe ovog Protokola, u skladu sa propisima kojima se uređuju zaštitu podataka o ličnosti i tajnih podataka, kao i u skladu sa propisima kojima se uređuje međunarodna zaštita stranaca.

(2) Inspekcija rada obavještava policiju u slučaju kad utvrdi kršenje propisa u većem obimu kod poslodavca (radno angažovanje više lica bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje, uz istovremeno nezakonito uveden prekovremeni rad i neisplaćivanje zarada i sl.).

(3) Inspekcija rada će dostaviti policiji i prijave radnika ili građana o krajnje lošim radnim uslovima, zlostavljačkom ponašanju poslodavaca, i druge informacije koje upućuju na značajna kršenja zakona, radnih uslova i zaštite na radu, ako one ukazuju na krivična djela trgovine ljudima u svrhe radne eksploatacije.

(4) Policija će dostaviti inspekciji rada prijave radnika koji sadrže informacije o potrebi provođenja inspekcijske kontrole nad pojedinim pravnim licima koja krše propise o radnim odnosima, zapošljavanju, sigurnosti i zdravlju na radnom mjestu,

(5) Policija će dostaviti nadležnom državnom tužilaštvu podatke o postojanju operativnih saznanja o radnoj eksploataciji koja ukazuju na trgovinu ljudima.

(6) Dostavljanje i razmjena informacija i dokumentacije u svrhe predviđene ovim Protokolom će se dostavljati uobičajenim službenim putem (pismeno, elektronski ili putem imenovanih kontakt osoba).

(6) Strane potpisnice, u svrhu primjene ovog Protokola, odrediće kontakt osobe, koje mogu biti i predstavnici Strana potpisnica u Operativnom timu za borbu protiv trgovine ljudima i nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenja ljudi.

(7) Kontakt osobe iz stava 6 ovog člana imaju zadatak da rade na sprovođenju ovog Protokola u dijelu koordinisanja aktivnosti sa policijom i državnim tužilaštvom u krivičnim postupcima, kao i prekršajnim postupcima iz svoje nadležnosti, kao i koordinisanje aktivnosti u pružanju podrške i pomoći žrtvama trgovine ljudima u svrhe radne eksploatacije.

IV. ORGANIZACIJA I SPROVOĐENJE ZAJEDNIČKOG NADZORA

Organizovanje i sprovođenje zajedničkih kontrola

Član 6

(1) Strane potpisnice koje vrše inspekcijski nadzor u skladu sa zakonom, dužne su da usklađuju godišnji plan rada inspekcijskog nadzora, i da zajednički sačine Procjenu rizika u oblasti sprečavanja radne eksploatacije, sa posebnim osvrtom na subjekte nadzora koji su prepoznati kao rizične oblasti u smjernicama za identifikaciju i rješavanje slučajeva radne eksploatacije iz člana 3 ovog Protokola.

(2) Strane potpisnice koje vrši inspekcijski nadzor u skladu sa zakonom, usklađuju Kontrolne liste za oblast inspekcijskog nadzora za koje su nadležni, sa indikatorima za prepoznavanje radne eksploatacije propisanih u smjernicama za identifikaciju i rješavanje slučajeva radne eksploatacije iz člana 3 ovog Protokola.

(3) Strane potpisnice prilikom nadzora treba da obrate posebnu pažnju na identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine ljudima među rizičnim grupama, kao što su osobe bez dokumenata, sezonski radnici, radnici na privremenom radu, domaći radnici, radnici angažovani posredstvom agencija za zapošljavanje, radnici upućeni na rad, i stranci koji traže međunarodnu zaštitu.

(4) Mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana treba da se definišu uloga i odgovornost tokom zajedničkih inspekcija, kao i jasno definisanje uloga i odgovornosti svake

institucije u procesu identifikacije radne eksploatacije, sa jasnim smjernicama za prepoznavanje i prijavljivanje radne eksploatacije.

(5) Zajedničke inspekcije posebno treba da budu usmjerene na nasumične, odnosno nenajavljene zajedničke inspekcije u visokorizičnim sektorima (npr. građevinarstvo, ugostiteljstvo).

(6) Potrebno je redovno uključivati organizacionu jedinicu policije za borbu protiv trgovine ljudima u zajedničke inspekcije sa nadležnim organom za inspekciju rada.

(7) Nakon okončanja zajedničkih nadzora Strane potpisnice će razmijeniti sve potrebne izvještaje i drugu dokumentaciju o utvrđenom stanju i preduzetim mjerama.

(8) Dokumentacija o nadzoru sadrži: datum i mjesto sprovođenja zajedničkih aktivnosti, podatke o službenim licima koja su izvršila nadzor, podatke o zatečenom stanju, podatke o zatečenim licima u neuređenim radnim odnosima, liste indikatora o radnoj eksploataciji koja ukazuje na trgovinu ljudima i druge potrebne informacije.

(9) Podaci o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima posebno se upisuju u zapisnik o nadzoru.

(10) Ako tokom zajedničkog nadzora postoji sumnja da je neko lice potencijalna žrtva trgovine ljudima, u cilju identifikacije žrtve policija će o tome obavijestiti nadležnog državnog tužioca i nastaviti postupanje po nalogu i uputstvima državnog tužioca.

Vanredni inspekcijski nadzor

Član 7

Ako postoje indicije o trgovini ljudima u svrhu radne eksploatacije i ukaže se potreba za sprovođenjem vanrednog inspekcijskog nadzora kod poslodavca koji nije obuhvaćen redovnim inspekcijskim nadzorom, a za čiju realizaciju, prema procjeni rizika inspekcije rada, postoji potreba za angažovanjem službenika policije, Strane potpisnice će koordinisati zajedničke aktivnosti u svrhe sprovođenja takvog vanrednog nadzora, putem uobičajene službene komunikacije ili kontakt osoba iz člana 5 stav 6 ovog Protokola.

Koordinacija uzajamnih aktivnosti

Član 8

(1) Uzimajući u obzir da inspekcija rada postupa u skladu sa Zakonom o radu, i da u njihovom opisu posla nije borba protiv trgovine ljudima, inspektori rada u zapisniku o inspekcijskom nadzoru ne mogu pominjati pojam trgovine ljudima, ali su zato u obavezi da istražuju mogućnost postojanja indikatora za radnu eksploataciju, te je potrebno da pravovremeno i ispravno uoče takve indikatore, i da na odgovarajući način evidentiraju te činjenice u zapisnik o inspekcijskom nadzoru, izvrše procjenu slučaja, i ako ima dovoljno osnova sumnje, isto prijave policiji, odnosno nadležnoj kontakt osobi iz člana 5 stav 6 ovog Protokola.

(2) Inspektor rada, prilikom inspekcijskog nadzora, kada vrši identifikaciju zatečenih lica na radu kod poslodavca, može primijetiti neke indikatore koje upućuju na sumnju da je osoba izložena trgovini ljudima. Posebnu pažnju prilikom započinjanja inspekcijskog nadzora inspektor rada treba da posveti identifikaciji zatečenih lica, po mogućnosti na osnovu identifikacionog dokumenta. Ako lice ne posjeduje kod sebe identifikacioni dokument, ne znači nužno da je lice žrtva trgovine ljudima. Potrebno je uzeti izjavu od lica i provjeriti gdje se nalazi identifikacioni dokument, posebno ako se

radi o stranom državljaninu. U slučaju da prilikom identifikacije lice ne pruža jasne dokaze zbog čega kod sebe nema pasoš ili njegovo ponašanje izaziva sumnja (ne sjeća se gdje ga je ostavio, ili se okreće prema poslodavcu ili daje nejasne odgovore...) kao i ako izjavi da je pasoš zadržan kod poslodavca u tom slučaju inspektor rada će u zapisniku konstatovati navedene okolnosti i u što kraćem roku, a po mogućnosti odmah, upoznati policiju, odnosno kontakt osobu iz člana 5 stav 6 ovog Protokola kako bi preduzeli dalje aktivnosti iz svoje nadležnosti.

(3) Uvijek kada postoji sumnja da se radi o žrtvi trgovine ljudima, inspektor rada će s takvom osobom postupati kao sa žrtvom dok se ne dokaže suprotno. U slučaju da se radi o djetetu žrtvi, važno je imati na umu činjenicu da je pristanak djeteta na namjeravanu eksploataciju nebitan, jer dijete nije u stanju da samo donosi ovakve ili slične odluke te se svako postupanje prema djetetu koje sadrži eksploataciju može se smatrati trgovinom ljudima.

(4) U slučajevima kad se radi o djetetu žrtvi, inspektor rada obavezno obavještava i nadležni centar za socijalni rad koji će preduzeti sve preventivne mjere i druge radnje u cilju zaštite djeteta i njegovih prava. U slučaju da inspektor rada posumnja da je dijete žrtva trgovine ljudima, obavezno obavještava i policiju, odnosno nadležnu kontakt osobu iz člana 5 stav 6 ovog Protokola.

(5) Ako se punoljetna osoba sama identifikuje kao potencijalna žrtva trgovine ljudima, odnosno ako se u toku razgovora s inspektorom rada izjasni na uslove rada koji po indikatorima predstavljaju sumnju na radnu eksploataciju, obaveza inspektora rada je da to prepozna kao sumnju u radnu eksploataciju te obavijesti policiju, odnosno nadležnu kontakt osobu iz člana 5 stav 6 ovog Protokola, kako bi se dalje obavio proces identifikacije i razgovor s potencijalnom žrtvom.

(6) Nerijetko se žrtve plaše i samog inspekcijskog nadzora, pa je bitno da inspektori prepoznaju indikatore radne eksploatacije i u slučaju sumnje na postojanje radne eksploatacije obavijeste policiju i kontakt osobu iz člana 5 stav 6 ovog Protokola, koje će preduzeti dalje aktivnosti i obaviti potrebne detaljne razgovore sa žrtvom.

(7) Ako inspektori rada u toku inspekcijskog nadzora, utvrde postojanje indikatora radne eksploatacije, iste treba da konstatuju u zapisnik o nadzoru, kako bi policija, odnosno nadležno državno tužilaštvo iste mogli koristiti kao smjernice u daljem istraživanju trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

(8) S obzirom da su slučajevi trgovine ljudima specifični i da iste treba razlikovati od loših uslova rada, inspektorima rada na raspolaganju su kontakt osoba iz člana 5 stav 6 ovog Protokola, organizaciona jedinica policije nadležna za borbu protiv trgovine ljudima, kao i Operativni tim za borbu protiv trgovine ljudima i nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenja ljudi, u svrhu razmjene informacija te jasnog i pravilnog uočavanja i shvatanja trgovine ljudima i postojanja iste u konkretnom slučaju.

(9) Policija će tokom planiranja i sprovođenja dokaznih radnji radi pronalaska i privremenog oduzimanja predmeta i imovine koji ukazuju na trgovinu ljudima u svrhe radne eksploatacije, po potrebi koordinirati ove aktivnosti u konsultaciji sa inspektorima rada, naročito u pogledu vremena, lokacije i ciljeva radnji pretresa i oduzimanja predmeta.

(10) Inspekcija rada će, u skladu sa vlastitim procjenama, policiji dostavljati izvještaje o utvrđivanju težih povreda Zakona o radu od strane pravnih lica. Izvještaji će sadržavati podatke o posjetama pravnim licima, uočenom stanju, podatke o licima za

koje se utvrdi da imaju neregulisan radni odnos i druge relevantne podatke koji bi se mogli dovesti u vezu sa trgovinom ljudima u svrhu radne eksploatacije.

(11) Na zahtjev policije, a za potrebe vođenja krivičnog postupka, Inspekcija rada će policiji dostaviti i zapisnike o obavljenim kontrolama određenih pravnih lica.

Organizovanje obuka

Član 9

Strane potpisnice su saglasne da se sprovedu pojedinačne ili zajedničke obuke sa fokusom na :

- a) Sprečavanje i otkrivanje radne eksploatacije u svrhu trgovine ljudima;
- b) Postupanje Strana potpisnica tokom pojedinačnog, odnosno zajedničkog inspeksijskog nadzora; i
- c) Obuke u primjeni Smjernica za identifikaciju i rješavanje slučajeva radne eksploatacije.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 10

Ovaj Protokol stupa na snagu danom potpisivanja, a svaka Strana potpisnica može ga otkazati dostavljanjem pismenog obavješjenja drugoj strani.

Ovaj Protokol neće sprječavati Strane potpisnice da koriste druge oblike saradnje u skladu sa važećim zakonima i podzakonskim aktima.

Član 11

Sastavni dio ovog Protokola čine Smjernice za identifikaciju i rješavanje slučajeva radne eksploatacije, koje će omogućiti da se brzo i efikasno odgovori na svaki konkretan slučaj.

Podatke o kontakt osobama iz člana 5 stav 6 ovog Protokola, Strane potpisnice će dostaviti Odjelenju za borbu protiv trgovine ljudima u Ministarstvu unutrašnjih poslova, u roku od 15 dana od dana potpisivanja Protokola.

Član 12

Ovaj Protokol je sačinjen u četiri primjerka od kojih svaka Strana potpisnica zadržava po jedan primjerak.

VRHOVNO DRŽAVNO TUŽILAŠTVO
Vrhovni državni tužilac, mr Milorad Marković

MINISTARSTVO RADA, ZAPOSŁJAVANJA I SOCIJALNOG DIJALOGA
Ministarka, Naida Nišić

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
Ministar, Danilo Šaranović